

**Oponentský posudek
na doktorskou disertační práci
Mgr. Kláry Muzikářové**

**„Kult svatých v tradici marockých Židů.
Význam kultu svatých pro židovskou marockou společnost
V Maroku a Státě Izrael s přihlédnutím ke společenským změnám ve 20. stol.“**

Mgr. Klára Muzikářová si pro svou doktorskou disertační práci zvolila velmi originální téma, zaměřené na problematiku marockých Židů ilustrovanou na kultu svatých. Autorka měla ke zvládnutí tématu profesionální předpoklady prohloubené studijními pobyty na univerzitách v Tel Avivu a v Paříži. Vzhledem k současné pozornosti věnované náboženské problematice Blízkého východu a Severní Afriky se tato disertační práce řadí do širšího kontextu multikulturního výzkumu dialogu a střetu náboženství a civilizací. Téma předložená práce zároveň prohlubuje znalosti v rámci judaistiky.

Vzhledem k celkovému metodologickému pojetí doktorské disertační práce kolegyně Muzikářové i vzhledem k tomu, že tato problematika nebyla doposud v české produkci zpracována, lze konstatovat, že volba tématu práce byla správná. Struktura práce se vyznačuje promyšlenou koncepcí zvoleného tématu, odrážející se v členění jednotlivých kapitol a v celkové vyváženosti a proporčnosti jednotlivých částí práce. Autorka se v zásadě drží hlavní linie výkladu, i když místy opakuje myšlenky vyslovené v jiných částech práce. Již na počátku lze konstatovat, že doktorská disertační práce splnila vytčený cíl.

V úvodu své práce autorka stanovila na základě metodologických tezí cíl a hypotézy zpracování tématu a předložila důkladný rozbor použitých pramenů a literatury. Poté zdůvodnila celkovou strukturu práce. Úvod je správně koncipován a standardně zpracován. Členění jednotlivých kapitol je logické a vychází z věcného i chronologického principu. Technická stránka zpracování disertační práce je na vysoké úrovni. Autorka ovšem pro případ publikace bude muset věnovat ještě větší pozornost přepisu arabštiny a arabských jmen, i když v případě Maghribu je to velmi obtížné. Například: „Averroes, zvaný také Ibn Rušd“ (58, spíše naopak: Ibn Rušd, latinsky Averroes), Avempace (Ibn Bádždža), Abubacer (Ibn Tufajl), al-Arabí (60, má být Ibn (al-)Arabí/Arabí), Tripolitana (49, Tripolsko). Thámí (nikoli Thímí) al-Gláwí (74) nebyl *kádí/qádí* (soudce) nýbrž *qá'id* (vůdce, náčelník). Heuristická základna disertační práce je velmi bohatá a reprezentativní. Opírá se o prameny zejména v elektronické podobě a rozsáhlou literaturu v angličtině a francouzštině, neopomíjí ani produkci českých autorů.

K obsahové stránce nemám zásadních věcných připomínek. První kapitola se věnuje základní charakteristice marockých Židů. Tuto kapitolu lze chápat jako historický úvod do problematiky.

Jádro práce je obsaženo v následujících kapitolách. Druhá rozsáhlá kapitola si všímá kultu svatých v marockém judaismu. Jedná se o vysoce zajímavou tematiku, která má širší multikulturní kontext známý již ze studia středověkého muslimského Španělska, kde došlo ke zdařilému soužití muslimské, židovské i křesťanské komunity. Lidové prvky náboženských zvyklostí se nezdálo podobaly ve všech komunitách. Kupříkladu muslimové, židé i křesťané z oblasti Andalusie a Maghribu měli v oblíbené poutě do svatých míst, jež spojovali s obchodní činností a mnozí se dlouhodobě usazovali zejména v Egyptě. Autorka podrobně analyzovala judaistickou praxi kultu svatých (*cadik*, *zázraky*, *hilula*, *zijára*) a ukázala neislámské i

islámské vlivy formující kult svatých, jenž byl mezi muslimy v Maghribu rozšířen zejména v podobě *marabutismu*. V této souvislosti bych autorce doporučil k pozornosti známou práci E. Gellnera (*Saints of Atlas*, Chicago 1969).

Třetí kapitola se zabývá vývojem marocké židovské komunity za francouzského protektorátu, v době nezávislosti Maroka i po emigraci v Izraeli. Velmi zajímavá je autorčina analýza sociálního postavení marockých Židů, kdy do emigrace do Izraele odcházeli neprivilegovaní a chudí příslušníci židovské komunity z marockého venkova a předměstí. Z celkového počtu asi 250 000 marockých Židů v Maroku zůstalo pouhých 10 000, což je však vůbec největší židovské společenství v arabském světě. Nicméně je třeba rovněž konstatovat, že v samotném Maroku má židovská komunita vysoké společenské postavení, její příslušníci tradičně obsazují některá ministerská křesla (například ministerstvo turistiky) a bývají mezi královými poradci (rodina Azoulay).

Čtvrtá kapitola se vrací k problematice kultu svatých, tentokrát v Izraeli. Tato kapitola sice není velká, nicméně je velmi originální a přináší detailní poznatky o marockých židovských tradicích oživených v Izraeli.

Krátký závěr je doplněn „věcným rejstříkem“ (slovníček pojmů), seznamem citované a další literatury a shrnutím v angličtině.

Závěrem lze konstatovat, že kolegyně Muzikářová ve své doktorské disertační práci prokázala schopnost samostatné vědecké práce, zvládla techniku, metody i metodologii práce na zvolené problematice. Tematika, která je předmětem doktorské disertační práce, nebyla doposud v české produkci zpracována. Předložená práce obsahuje nové vědecké poznatky, jichž je možno využít pro další rozvoj vědy při zkoumání náboženské problematiky Blízkého východu. Autorka ovládá vědecké metody, má teoretické znalosti, přináší nové poznatky a splňuje tak náležitosti pro udělení vědecké hodnosti.

Z těchto důvodů *doporučuji* doktorskou disertační práci Mgr. Kláry Muzikářové k obhajobě před příslušnou komisí.

Prof. PhDr. Eduard Gombár, CSc.
Univerzita Karlova v Praze
Ústav Blízkého východu a Afriky

V Praze, dne 24. června 2010